

Aphorif. 45.

uocauere neq; sinus illos, neq; tubera, uerum uasa ex utero in secundinam pertinentia. Ea enim Hippocrates tum aliis, tum maxime in quinto Aphorismorum libro, acetabuli nomine intellexisse uidetur, appellationem hinc fortassis sumens, quod haec uasa ab illis uteri sinibus, quae primum acetabula uocari inuimus, porrigantur. Atq; hinc liquet, unde tot in Naturae operum descriptione exurgant contrariae prorsus autorum sententiae, quod scilicet Galeno dissectionis studiosorum facile praecipuo nimium in humani corporis fabricae cognitione credamus, & ipsi si nostris manibus dissectionem non aggrediamur: aut si id tentemus, ab illis casu abstineamus animalibus, ex quibus Galeni dogmata expendere liceret. Frustra enim in muliebris uteri amplitudine tubercula illa quae subflaua & dimidiatae pifae simillima esse diximus, indagabis: quum illa his penitus non donetur, uti neque asinae uterus. Si tamen uaccinum uterum ex macello tibi curaueris adferri, nihil his tuberibus (quouis etiam pacto uterum aperias) promptius occurret. Insuper in muliere quae non ita pridem concepit, incassum sinus illos quos coxendicis acetabulo conferebam, inquires: quod non solum hinc conijcio, quia non praegnantem mulierum uteri illis tuberibus prorsus expertes sunt, sed & quod refectione id in muliere fuisse a marito interfecta didicerim, cuius uteri interior superficies, & uasorum iam in semen pronascentium series nihil a canini & suilli uteri forma discrepabat, quam in foetis canibus indies conspici re licet. Porro quum in mulieribus ab utero in secundinam uasa pertingere cernamus, illud acetabuli nomen illis propter Hippocratem ascribi poterit, quod ultimo recensebam, quum uasa quaedam ab utero in secundinam pertinentia, acetabuli nomine quibuldam comprehensa attestaret. At iam opportunum erit secundinae & reliquorum foetus inuolucrorum naturam, & foetus formationem sermone quoque ad licebit uerissime pertractare, & dein mamillarum quoque historiam hoc libro persequi.

DE INVOLUCRIS FOETVM IN VTERO

regentibus. Caput XVII.

FOETVS inuolucra utcumque quatuor tabellis trigesima figura exprimere conati sumus.

Quae in tra-
datione de fo-
eum formati-
one in contro-
uersiam ueni-
re soleant.

QVVM praesente libro etiam organa generationi subministrantia propter sedis uiciniam describere propoluerimus, conduxerit hic quoque de foetu, & potissimum de ipsum inuoluentibus tunicis, quaedam subijcere. Quandoquidem diffusum de foetus formatione sermonem instituire, prolixius esset negotij, & ut uerum fatear, hic mihi aliorum autoritatibus duntaxat insistendum esset, & tandem uix mihi ipsi probabilia, non absque frequentibus controuersijs, adducerem. Nam & si quaedam ex foetuum & praegnantium uterorum dissectione didicerim, & in scholis nonnulla monstrare soleam, id tantummodo ex brutis, neq; id ea qua oporteret diligentia habeo. praegnantem namq; mulierem mihi ad dissectionem paucissimam haecenus obtigere. Quum itaq; adhuc permulta ex frequenti ac sedula sectione me adepturum non diffidam, modo in dissertationum Oceanum me haudquaquam conijciam, praeter caetera disputaturus, num muliebre semen ad generationem aliquid praestet, mulieres etenim semen perinde ac uiros habere, muliebrium organorum fabrica superius edocuit. Dein num semen effectiuum simul & materiale principium foetui offerat, an tantum effectiuum. Rursus si semen effectiuum principij tantum autor sit, quorsum id euanescat: & si materiale etiam principium sit, quas partes efformet, num scilicet eas quas solidas semper spermaticasq; nuncupamus. Item quid primum generetur, omnia ne simul, an iecur, cor, & cerebrum prius simulq; an cor prius, aut iecur prius, & quo nam tempore singula in foetuum formatione fiant: praeter eius generis quaestionum quamplurimas, uix paginis aliquot enumerandas, in quibus omnibus fere Galenum ab Aristotele medici iuxta ac philosophi dissentire arbitrantur, hi quidem Aristotelis placita, illi uero Galeni mordicus defendentes: sed per loue omnes sectione postposita, frivolis quibusdam rationibus, & autoritatu congerie duntaxat innixi. Quum interim sectio hic plerumq; luculentissime ostendat, quam si ita in mulieribus atq; in brutis aggressus fuisset, & in has disceptationes me quoq; injiciens (uti aliquando quum quid ex actius reperero, facturus sum) aliquot chartas absumerem, & ostenderem pariter quam belle Galenus qui alios de sectionis negligentia increpat, sibi passim consentiat: & quam fuitiles rationes & a ueritate prorsus alienas in Aristotelem nimis profecto sophistice contexit, autumans neminem post illum sectiones aggressurum, suasq; imposturas deprehensurum. Quanquam Aristotelis sententiam undiq; ueram esse, non annuam, nihilominus tamen medicos expen-

dere uelim diligentius Galeni nimium omnibus concessum placitum, quo praeter simplicem carnem pinguedinemque corporis nostri, omnia semine constare docet: ossa uidelicet, cartilagine, membranas, ligamenta, uenas, arterias, neruos, tendines, musculorum fibrillas, cerebrum, & si quid aliud in corpore praeter pinguedinem & carnem habeatur. Hoc enim ubi sedulo medici affectu omni remoto indagauerint, uiderintque, dein qui Galenus ad secundi foetus inuolucrum constitutionem, muliebre semen non sufficiente uirili requirat. At praesens sermo quantumuis ipse renitatur, in alium locum supprimendus est, & ut mihi a principio institutum fuit, foetum inuoluentes tunicae ueniunt pertractandae, quas num rite Galenus & in libris de Partium usu, & libris de Semine & foetus formatione descripsit, aut uiderit etiam, ipse tecum ubi eas tute in homine, aut suae, canis uel obseruaueris, expendito. Quum enim Galenus canis & suis inuolucra hominis respondere docuerit, tantisper dum mulier sese offerat, in cane effecta aut suae foetuum inuolucra non oscitanter inuestigare erit operae pretium, ut dein haec mea Galeni locis conferens animaduertas, num uel canis inuolucra is recte descripsit: ut etiam tunc perspectum habeas, quousque ueram humani foetus fabricam Galenus recensere potuerit. Primum itaque foetus inuolucrum, quod & extimum mihi nominabitur, foetum uniuersum non eo modo obuoluit, quo nucleum a suo putamine obduci integri que cernimus, aut quo reliqua duo inuolucra foetum ambire mox audies, imo foetum duntaxat circuli uasa contingendum modo cingit. Haudquaquam enim superiorem, uti neque etiam inferiorem foetus partem contingit, sed tantum ita se habet, ac si quis a mucronata pectoris ossis cartilagine ad elatissimam usque ilium ossium sedem fascia impense laxa cingeretur. Inuolucrum enim huius latitudo ex foetus proportionem tanta duntaxat est, quanta longitudo a foetus ilium ossium elatissima sede ad mucronatam usque cartilagine pertingeret: aut ut expressius dicam, inuolucrum latitudo non multum excedit cubiti cum extrema manu longitudinem: tantum abest, ut inuolucrum id foetum uelice alicuius, aut ipsius uteri modo amplexaretur. Porro inuolucrum amplitudo tanta est, quanta summa interioris uteri superficiei extensio. inuolucrum enim hoc externa superficie utero undique contiguum est, & adnascitur quoque. Dein exacte consistit ad foetus mediam regionem, si modo mihi foetum ita iacentem subaudis, quemadmodum conuolutus implexus que in utero (aliter ac uulguis persuasum habet) secantibus occurrit. Porro ipsius crassities nequaquam membranae modo tenuis est, sed quum foetus ab utero paulo post resolendus est, uteri inuolucrorum crassiem longe superat, & pollicis etiam crassitiem facile aequat. Deinde substantia non constituitur membrana, uerum peculiari, & cui in uniuerso corpore alteram non reperiis similem, nisi fortassis illam fungosae penis, aut propinquius adhuc lienis substantiae assimilare uelles. Est enim huius inuolucrum substantia, lienis quali modo nigricans, friabilis, fungosa, & frequentissima uasorum serie implicata. Quippe omnes uenae & item arteriae ab utero foetum petentes, in hoc inuolucrum duntaxat pertingunt, neq; undiq; in foetus ambitu in aliquod uniuersum foetum inuoluens inuolucrum finiunt, sed in hoc duntaxat quod iam describere (utinam tam foeliciter, atque praesens in sectione ostendere possem) conor. Vasa itaque uterum implicantia suis osculis in hoc inuolucrum, quod lato crassoq; circulo non inopportune contuleris, pertingunt aperiuntq; & ex singulis uasorum oris noua procreantur uasa tot numero, quot uasorum ora inuolucrum id contingunt, atq; a uenarum quidem oris uenae procreantur, ab arteriarum autem arteriae: quae per huius inuolucrum substantiam uarie admodum implicatae, tandem inuicem colliguntur, uenae quidem in uenas, arteriae autem in arterias, & tantisper grandiores rami ita collecti in maiores adhuc coeunt, donec omnes uenae in duos colligantur uenarum caudices, & arteriae item in duos arteriarum caudices: qui ut uenarum caudices duo inuolucra, quae uniuersum foetum ambire mox dicam, penetrantes in umbilicum pertingunt, sanguinem & uitalem spiritum foetui in eum prorsus modum deducunt, quo reliquae corporis uenae & arteriae ipsas quas perreptant partibus suam quam continent materiam digerunt. Hoc itaq; extimum foetus inuolucrum aliud nihil est, q̃plexus quidam & textum, in quod uasa uteri pertingunt implicantq; ob hoc potissimum, ne totidem uasa foetum subiret, quot ab utero in inuolucrum hoc pertingunt, sed ut huius inuolucrum beneficio collecta in pauca redigerentur uasa: quae per foetus umbilicum ducta, unica tantum sede eademq; tuta foetum perferrant. Exterior igitur praesentis inuolucrum superficies uniuersa uteri internae superficiei adnascitur, proximaq; est: interior autem ipsius superficies adhuc pertinacius obnascitur secundo foetus inuolucro, quod iam aggrediar: simulatq; indicauero per melicere, ut huic extimo inuolucro ex tuo arbitratu nomen imponas, memor Galenum reliquosq; dissectionis professores extimum inuolucrum *zeugion*, uti & Latinos secundas, seu secundinae, alij et loculos appellare. & quum forte idem cum Galeno illi nomen impones, expende an is id rite descripsit: quod tum feceris

Lib. 2. de Se-
mine.

In lib. de Fo-
etus for.

Primit ac ex-
timum foetus in-
uolucrum.

63 fig. cap.
49 l. 2, 3.
E.
49 l. 1, 2.
K.
63 l. 1, 2.

84 tab. fig.
30 d.

hinc petes
ex tabella
30 figurae,
extimum ex
reliquis.

z oppor-